

eld één majesteit, en toch winnend door een
wondere uitdrukking van oneindige liefde. Niet
om hij hen te blijven, maar om hen te doen
voelen, dat hij, opvarend, hen meetrok naar
zaliger gewesten. Dat hij hen niet losliet, maar
als in eeuwige armen van ontferming omklemd.
En dat het straks één leven zijn zou, van Hem
daarboven, en van zijn jongeren op aarde. Een
lichtwolk als van boven hen omvattend, en in
die lichtwolk hij het één en eenig midden-
punt, hun Koning en hun Heere.

En in dien geestelijken band, die van 't hart
van Jezus uitging en hen allen omsoorde, niet
maar het woord, maar het leven, niet maar de
belofte, maar de volle wezenlijkheid. Bloeiend,
krachtig leven van hem, den eersten, uitstroo-
mend, en hen allen in de ziel, tot in het merg
hunner ziel, doordringend. Een leven, sterker,
machtiger dan al wat leven hier beneden heet.
Leven uit hooger sferen in den kring der zielen
ingedaald. Het alles verjongend, 't alles vernieu-
wend, het alles opheffend tot hooger stand.
Eerst de knop, en dan het ontluiken van de
bloesem, en welkaart de vrucht, die door
heel de wereld moest rijpen. Alles innerlijk,
alles geestelijk. Het Koninkrijk des hemels
komt niet met uiterlijk glorië. En toch van
binnen naar buiten doorschijnend. Zich afte-
kenend in hun glorië, tintelend in hun oog,
zich uitsprekend in al hun optreden.

Zie maar, hoe ze anders zijn geworden. Die
zoude Petrus uit de zaal van den hooge priester,
in Petrus die van het geopend graf terugliep,
niet herkend hebben.

Ze hadden de amandeloede in den eersten
uit de dooden gezien, en aanstonds bloeide de
amandeloede op in hun eigen ziel, in heel
hun wezen.

En zoo is het nog onder ons, als er in een
hart dat dood was, nieuw leven uitloopt; als er
leven herboren wordt in de ziel die in haar
zonde verleeft.

Niet bij den naam-Christen, niet bij den
naspriester en woordbelijfer. Niet ook bij den
nabootser of bij den half-gelovige. Die allen
zijn schijngestalten. Leven voorgewend met den
dood nog in 't hart. Zielen zonder opstanding.
In wier hart de levens, de geloofsbond aan
Jezus nog niet trekt. Jezus daarboven en zij
hier beneden. Soms uit de verte naar Jezus
opziend, maar nog geen Jezus ingedaald in
hun hart. Nog tempels van het eigen ik, tem-
pels gevuld met allerlei afgoden. Maar nog geen
tempels van den levenden God. De scheiding
voortdurend. De lijkwag over hun ziel ge-
strekt. De ritseling, de tinteling van het leven
nog niet bevestigd.

Niet deuken zijn 't die de amandeloede
hebben gezien, en de amandeloede in hun
eigen ziel woelden opbloeien.

Maar wel toont het zich aldus bij de waar-
lijk ontkenden, de waarlijk wakker gewordenen,
de herborenen ten leven. Als de ziel omgeest,
omgewendeld is om haar spijl. Als het hart ver-
jongd, vernieuwd, versend van leven is gewor-
den. Dan is er een frisheid als van een hemel-
sche jeugd. Een wakker worden van dusver
omgekende kracht. Een genieting van dusver
nimmer gesmaakte verkwikking. Dan springt en
vloeit om hen de springader des levens. Aan de
Fontein des levens lesschen ze den dorst hunner
ziel. Het is geen Jezus van verre meer, maar
een Jezus die hen in de stilte oproekt. Een Jezus
die in hen daalt en woning bij hen maakt. Een
Jezus, uit wiens heerlijk leven ze zelve leven.
De amandeloede uitbottend en bloeiend in hun
eigen binnenste.

En dan zijn ze anders geworden. Vreemde,
heilige vreugde op hun gelaat. Hun oog van
dof glanzend geworden. Een rijke geloofsvuitering
waarin het nieuwe leven zich openbaart.

En zoo is het ook onder Gods volk, als na
tijden van verslapping en inzinking, nieuwe
stromen des geestes door de gemeente des
levenden Gods gaan vloeien.

Ook onder Gods volk gaat 't op en neder.
De stand van het hooger leven is niet constant.
Daarom is er nog te veel stof dat bezoudeit, te
veel schimdel dat bederft, te veel zonde die
overmant. En dan is het weer vaalheid voor
glans. Het goud verdonkerd. Matheid voor
jeugdige kracht. Betweterij voor heilige aan-
drift. Assche voor heilige vreugde. De klaag-
toon voor den toon van noot eindigend jubel.

Tot dan eindelijk weer de amandeloede ge-
zien wordt, en onze Koning zich over zijn volk
ontfermt. En er van allen kant gerucht komt van
licht na donkerheid, van opwaken na slume-
ring, van geestdrift voor ingezinking. Dan
gaat dat als een loepend vuur. Die er gister
van hoorde, wordt morgen zelf aangegrepen.
Zonder 't te weten steekt hij weer anderen
aan. En zoo plant de levensvernieuwing zich
voort. Er komt een geestelijke kracht op, die
men uitgeput waande. De tak, die voor altoos
verdord scheen, begint weer uit te botten. Aan
den wortel in de dorre aarde wordt weer groen
gezien. De Heere is weer tot zijn volk geko-
men. De tente moet wijd geopend, want ze
komen van het oosten en het westen.

Dat is de amandeloede, zooals Jeremia die
zag, in het Godsbestuur.

Daar bidden dan de biddeers om, als 't toef,
en al 't volk dankt als 't komen mag.

Hoe ver ook het versterf ging, de dood zal
nimmer trioufieren. Er is opstanding, altoos
weer opstanding komende. En welgelukzalig is
hij, die in zijn dagen sulc een weeropstanding
onder Gods volk beleven mag.

Amsterdam, 5 April 1907.

De jongste Unievergadering bracht wel
een verrassing.

Tot dusverre stond onder de voorstan-
ders van het Christelijk onderwijs vast, dat
de school in de eerste plaats onder het
toezicht van de ouders behoort te staan.
De vrije school voor heel de natie was de
bezielde leuze, waaronder de schoolstrijd
gestreden werd. De ouders als de natuur-
lijke verzorgers van het kind hadden voor
het onderwijs te zorgen, en te bepalen in
welke richting het onderwijs zou gegeven
worden. Dat was de grondslag voor ons
vrij Christelijk onderwijs. En het ideaal
was, dat de Overheidschool afwegen ge-
heel door de vrije school verdrongen zou
worden. De Vrije Christelijke school regel,
de neutrale Overheidschool aanvulling, was
dusver de uitdrukking van onze gemeen-
schappelijke overtuiging.

Dat de christelijk-historische groep hierin
niet geheel met ons akkoord ging, was be-
kend. Uitgaande van de gedachte, dat de
openbare instellingen een Christelijk karak-
ter moeten dragen, eischen zij, dat ook de
openbare school haar neutraal karakter zou

afleggen en meer Christelijk zou worden.
Het principiele vraagstuk, of de school van de
Overheid of van de ouders behoort uit
te gaan, liet ze daarbij meest terzijde. Ze
ging uit van den actueelen toestand, dat de
Overheid een openbare volksschool in
stand houdt; dat het grootste deel van de
kinderen deze staatschool bezoekt, en dat de
staatschool als officieele school boven de
bijzondere school tal van privilegieën geniet.
Het neutrale karakter der staatschool, dat
in werkelijkheid neerkomt op een antichriste-
lijk onderwijs, werkte verderfelijk op de
natie en daarom moest volgens haar de
neutrale staatschool door een Christelijke
staatschool worden vervangen.

Den ernst van het probleem, dat hier-
mede aan de orde werd gesteld, hebben we
nooit ontkend. Het droeve feit, dat in een
Christelijke natie de officieele staatschool
dienst doet om de kinderen van ons volk
stelselmatig van de Christelijke religie te
vervreemen, spreekt daartoe te luid. Al-
leen zagen we niet in, hoe een Overheid,
die een neutraal standpunt inneemt, voor
een Christelijke staatschool zorgen kan.

De eenige oplossing der moeilijkheid scheen
ons onder de gegeven omstandigheden ge-
boden te worden door het Unie-rapport,
volgens hetwelk de Overheid wel te zorgen
heeft voor een behoorlijk volks-onderwijs,
maar aan de ouders geheel moet overlaten,
in welken geest dit onderwijs zal gegeven
worden. In een land met zoo gemengde
bevolking als het onze was er geen andere
uitweg practisch denkbaar. Het natuurlijke
recht der ouders werd zoo op afdoende wijze
erkend en tegelijk verviel dan de officieele
bevoorrchting van de neutrale school.

Thans is de geestelijke vader van dit
Unie-rapport opgetreden, om zoo beslist
mogelijk door deze geheele ontwikkeling van
ons vrij Christelijk onderwijs een streep
te halen. Volgens het jongste referaat van
Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman be-
hoort het onderwijs juist van den Staat uit
te gaan. De volksschool moet volgens hem
overheidschool zijn. Behalve andere gronden
werd daarvoor aangevoerd, dat de ouders
van het onderwijs geen verstand hebben en
evenmin in staat zijn toezicht op het onder-
wijs te houden.

Wel erkende de heer Lohman, dat de
ouders verplicht zijn, wanneer de Overheid
niet zorgt voor een Christelijke volksschool,
zelve Christelijke scholen op te richten, maar
dat is slechts een hulpmiddel geweest. Het
lieft zoo de heer Lohman zien, dat de
Overheid de zorg voor het onderwijs aan de
gemeenten overdroeg; een Roomsche ge-
meente zou dan een Roomsche school, een
Gereformeerde gemeente een Gereformeerde
school oprichten. Maar waar hij zelf wel
voelt, dat dit voor de meeste gemeenten, die
een zeer gemengde bevolking hebben, niet
gaat, moet de oplossing daarin gevonden
worden, dat de richting van het openbaar
onderwijs in overeenstemming wordt ge-
bracht met de richting van het volk. De
idee van de neutraliteit moet dus vervallen.

Dat dit referaat zeer ernstige bestrijding
heeft uitgelokt, is te begrijpen. We betrou-
ren het, dat een zoo ingrijpende quaestie
plotseling, schier onvoorbered, in publieke
discussie is gebracht, en we vrezen dat
daardoor aan de zaak van het Christelijk
onderwijs schade zal worden toegebracht.
Niets werkt vlammerender en dooft meer de
energie, dan wanneer een der veteranen van
onze schoolstrijd, een man wiens woord
zoo groot gezag heeft bij ons volk, verkle-
ren komt, dat heel de richting van onzen
schoolstrijd dusverre verkeerd is geweest,
en, gelijk terecht is opgemerkt, feitelijk de
berzwaren tegen de vrije Christelijke school,
door onze tegenstanders aangevoerd, thans
tot de zijne maakt.

Ook afgezien van dit bezwaar begrijpen
we niet, dat de heer Lohman de ouders
der kinderen onbevoegd verklaart om toe-
zicht op het onderwijs te houden en meent,
dat dit toch wel veilig zou zijn in de han-
den der Overheid. De Talma heeft vol-
komen terecht gevraagd, welken waarborg
de Overheid biedt, dat zij voor het christelijk
karakter van het onderwijs wel zorgen kan.
Een Overheid die, gelijk in de dagen der
Republiek, publiek professie doet van de
Gereformeerde religie, kan tot op zekere
hoogte gerekend worden voor een christelijke
volksschool te kunnen zorgen, hoewel onze
vadersen toch steeds gewild hebben dat de
kerk in de eerste plaats op het christelijk
karakter der school toezicht zou houden.
Maar een Overheid gelijk deze thans gevon-
den wordt, die beurtelings uit radicalen,
liberalen, socialisten bestaat, biedt geen den
minsten waarborg voor het Christelijk
karakter der school. Bovendien, waar de Ge-
reformeerde Kerk in haar doopformulier
van de ouders de belofte eischt, dat zij
hun kinderen in de christelijke religie zullen
doen opvoeden, daar gaat het toch niet aan,
die ouders geheel incompetent te verklaren
om toezicht op het onderwijs te houden.
Of de doopsbelofte moet worden afgeschaft,
of de ouders zijn geroepen een verplicht van
Godswege om te waken over den geest
van het onderwijs, dat aan hun kinderen
gegeven wordt.

Al erkennen we, dat de vraag van de
neutrale staatschool een zeer ernstige vraag
blijft; al stemmen we van harte toe, dat de
neutrale staatschool feitelijk een ongerijm-
dheid is; al voelen we even diep als de
heer Lohman, dat die in werkelijkheid niet-
neutrale, maar ongodsdiensgete staatschool
een bederf is voor ons volk, toch kan de
uitweg door hem thans ons gewezen, naar
onze overtuiging niet bewandeld worden.
Principieel niet, omdat aan het recht der
ouders daardoor zou te kort worden gedaan.
En practisch niet, omdat een christelijke
staatschool in ons land zou neerkomen op
een christelijke vlag, die vaak een ganschen
onchristelijke lading zou dekken en daardoor
nog gevaarlijker zou worden dan de neutrale
school voor het christelijk karakter onzer
natie.

Naar de *Nederlander* meedeelde, hebben
een aantal studenten in de theologie een
adres ingezonden aan de Haagsche Synode,
waarin aangedrongen wordt op de benoeming
van Dr. Kromsigt tot hoogleraar. Ze wijzen
er op, dat in Leiden thans 5 hoogleraren in
de theologie modern zijn, zoodat er voor
de moderne studenten allerminst reden tot
klagen is. Ook voor de ethische studenten
is gezorgd, doordat zij een leermeester naar
hun hart hebben in Prof. Chantepie de la
Saussaye. Alleen de Gereformeerde stude-
nten, die de „kleine helft“ uitmaken van het
aantal studenten dat op het album der
Ned. Herv. Kerk is ingeschreven, hebben
geen hoogleraar, die met hen geestverwant
is. Op grond, dat meermaals de stelling
verdedigd is, dat „elke strooming in de
Kerk en aan de Universiteit haar vertegen-
woordigers moet hebben“, vragen ze daarom,
dat Dr. Kromsigt zal benoemd worden.

Dit adres werpt zeker wel een eigenaardig
licht op de Leidsche toestanden. Een theo-
logische faculteit, waaraan alle hoogleraren
op één na puur modern zijn. Een verzoek-
schrift van de professioneel-gereformeerde
studenten, dat althans een hoogleraar, die
de confessie der Kerk onderschrijft, hun ge-
schonken zal worden. En dat te Leiden,
waar eeuwenlang de Gereformeerde theologie
haar schitterendste vertegenwoordigers had!

Zeker, we zijn dankbaar, dat dit levens-
teeken van de Leidsche studenten uitging.
Het toont hoe diepe wortelen het Calvinisme
in het hart van ons volk sloeg, dat zelfs
in het moderne Leiden de „kleine helft“ der
theologische studenten gereformeerd bleef.
Indien de Synode eenig gevoel van billijk-
heid had bezeten, zou ze dit verzoek niet
hebben geweigerd.

En toch, welk een diepe smaad ligt in
deze verhoudingen. De Gereformeerde
studenten, de „sionen van het huis der
vadersen“ die als gunst van de Synode der
Hervormde Kerk de benoeming vragen van
een man, die de Confessie der Kerk onder-
schrijft en daarbij als pleitgrond aanvoert,
dat „elke strooming in de Kerk en aan de
Universiteiten haar vertegenwoordigers heb-
ben moet.“

Voor jubelen is hier waarlijk geen plaats.
Eer voor diepe veroortmoeding en be-
schamtheid des aangezichts.

De 23ste jaarvergadering van de Vereeni-
ging van Christelijke verzorging van Krank-
zinnigen in Nederland, die-Donderdag 11
April te Zwolle zal gehouden worden, be-
looft zeer belangrijk te worden.
Het Algemeen Bestuur brengt de volgende
voorstellingen ter tafel:

1. Machtiging tot het oprichten van een
kliniek in verband met een op te richten
leerstoel voor psychiatrie en neurologie, en daarvoor
aan te gaan een leening van fl. 15000.

2. Een contract te sluiten met de Vereeniging
voor Hooger onderwijs op Gereformeerden grond-
slag, die bereid is een Hoogleraar te benoe-
men in verband met een kliniek van onze
Vereeniging. De reeds gevoerde onderhan-
delingen hebben geleid tot sulc een resultaat,
dat voor een gewenschte samenwerking eene
regeling is ontworpen. Hierover, alsmede over
de onvermijdelijke kosten, die aan de tot stand
brenging van deze dringend noodige zaak al
thans in de eerste jaren zullen verbonden zijn,
sullen in de Alg. Verg. nadere mededeelingen
worden gedaan.

Het Bestuur acht het niet noodig, over de
noodzakelijkheid van dezen nieuwen arbeid veel
tot aandrang te zeggen, maar verwijst naar de
laatste 2 jaarverslagen onzer Vereeniging waarin
deze zaak is besproken en het Bestuur is uit-
gevoerd, voorbereidende stappen in deze
richting te doen.

Het behoef wel niet gezegd te worden,
hoezeer we ons verblijden in deze voorstel-
len. Gaat dit plan door, dan is de eerste
stap gezet op den weg, die naar een Chris-
telijke medische faculteit leiden moet. Wan-
neer een zoo machtige vereeniging, als de
Vereeniging tot Christelijke verzorging van
Krankzinnigen, daartoe meewerken wil, dan
bestaat er alle kans van slagen. Moge de
vergadering te Zwolle met heilige geest-
drift voor dit plan vervuld blijken te zijn, en
worde spoedig Amsterdam met een Chris-
telijk kliniek en de Vrije Universiteit met
een leerstoel in de psychiatrie en neurologie
verrijkt.

Genadeverbond en
zelfonderzoek.

XXIV.

Intusschen, al staat het vast, dat volgens
de Gereformeerde kerken de doop alleen mag
bediend worden aan de „kinderen der ge-
loovigen“, bij de toepassing van dat beginsel
komt men voor tal van moeilijke vragen,
waarop het antwoord niet altijd gemakkelijk
te geven is.

Beide termen, „kinderen“ en „gelovigen“,
zijn rekbaar.

Bij de uitdrukking „kinderen“, kan men
vragen, of hieronder alleen te verstaan zijn
de kinderen van het eerste geslacht, dan wel
ook de kleinkinderen, en zoo al voortgaande
kan men komen op de achterkleinkinderen
en de nakomelingschap, tot „in het duit-
sendste geslacht.“ Men kan vragen of de
verbondsbelofte alleen geldt de kinderen uit
een wettig huwelijk geboren, dan wel ook
de onrecht kinderen; of voor de verbonds-
betrekking alleen rekent de natuurlijke ver-
tuetingschap, dan wel ook de aanname tot
kinderen. En eindelijk kan men vragen, hoe
te oordeelen is over de vondelingen, wier
ouders onbekend zijn en van welke men
alleen vermoeden kan dat zij Christe-
nen zijn?

En gelijk hier de vragen zich vermenig-
vuldigen, evenzoo, en zelfs nog in sterkere
mate, is dit het geval bij de nadere bepaling
van de uitdrukking „gelovigen.“ Heeft men
onder gelovigen alleen te verstaan de leden
der Gereformeerde kerk, die reeds belijdenis
des geloofs hebben afgelegd, of behooren
daartoe ook de zogenaamde doopleden?
Moet een lid der Kerk, dat in ergerlijke
zonde leeft of openbare ketterijen drift, nog

als een „gelovige“ beschouwd worden, zelfs
al heeft de Kerk hem geexcommuniceerd,
of staat hij als „heiden en tollenaar“ buiten
het verbond der genade? En deze vragen
vermenigvuldigen zich nog, zoodra men let
op de pluriformiteit der kerken. Zijn alleen
de leden der Gereformeerde Kerken als ge-
loovigen te beschouwen, of geldt dit ook
van de leden der andere Christelijke Kerken
en Secten, voor zoover ze niet geheel met
de Christelijke belijdenis gebroken hebben?
En indien men de Katholiceit der Kerk
handhaaft, volgt daar dan uit, dat de Ge-
reformeerde Kerk verplicht is de kinderen
bijv. uit Roomsche ouders geboren, te
doopen, ook al weigeren die ouders zich bij
de Gereformeerde Kerk aan te sluiten?

Deze en dergelijke vragen hebben van
den aanvang af zich in de Gereformeerde
Kerken voorgedaan, en het antwoord op
deze vragen is verre van eenstemmig ge-
weest. Wanneer men een verzameling als
Vitringa's Doctrinae Christianae Religiosis
opslaat, kan men zien, hoe scherp op elk
dezer punten de meeningen tegenoverelkan-
den staan. Men vindt voortdurend een meer
strenge en preciese opvatting van het Ge-
nadeverbond, naast een meer ruime en lak-
sche; aan beide zijden werd daarbij soms
overdreven, en van de al te rigoureuze op-
vatting der Independenten of Brownisten,
die alleen kinderen wilden doopen van
ouders die in de Gereformeerde Kerk be-
lijdenis des geloofs hadden afgelegd, en op
wier wandel niets aan te merken viel, tot
het tegenovergestelde uiterste van mannen
als Maresius en Appellius, die zoo wat alles
wilden doopen, wat zich ten doop aanbod,
loopt een heele toonladder van min of meer
zuiver Gereformeerd geluid.

Bij dat theoretisch verschil tusschen onze
theologen voegt zich in de tweede plaats
de „gedienstigheid der praktijk.“ Het
beginsel, dat onze Kerken in hare Confessies
zoo uitnemend beleden, is in de praktijk
lang niet altijd even beslist gehandhaafd.
Wie de beslissingen inzake het recht op
den doop van onze particuliere en zelfs van
enkele nationale synodes naleest, zal met
stomme verbazing zich afvragen, hoe deze
Kerken, die in hare Confessie, Catechismus
en Doopliturgie zoo zuiver beleden, dat de
doop alleen aan de kinderen der gelovigen
toekomt, in de praktijk er toe gekomen zijn
kinderen van openbare spotters, van ge-
excommuniceerden, van heidenen zelfs te
doopen. Van de ernstige begeerte om het
„sacrament des doops“ heilig te houden, is
in de praktijk al zeer weinig te bespeuren
geweest, nadat de Kerk eenmaal Staats-
kerk was geworden. En al mag voor een
deel de schuld hiervan geweten worden
aan den invloed der regententijding, die van
een onderzoek naar het geloof der ouders
bij den Doop niet weten wilde, niet minder
lag de oorzaak van dit kwaad in de zonde-
lijke begeerte der Kerken zelve, om zooveel
mogelijk heel het volk door den doop in
de Kerk op te nemen, zonder daarbij
enigen waarborg te bezitten, dat het volk
werkelijk gekerstend, laat staan dan ge-
reformeerd geworden was. De Gereformeerde
Kerk moest de eenige Christelijke
Kerk in ons vaderland zijn; voor geen
andere Kerk, wel allerminst voor de
roomsche, mocht plaats worden overgelaten.
Daarom moesten lef alle kinderen in de
Gereformeerde Kerk gedoopt worden, want
door dien doop werden ze in de Gereformeerde
Kerk opgenomen en kon de Kerk
eischen, dat ze ook Gereformeerd zouden
worden opgevoed. Zoo werkten Staat en
Kerk saam. De Overheid gelastte bij lands-
wet, dat alle kinderen, ook van anders-
denkenden, in de Gereformeerde Kerk
moesten gedoopt worden. En de Gereformeerde
Kerk bezweek voor de verleiding
de doop te niet alleen kinderen van
roomschen, maar kinderen van zigeuners,
van openbare spotters, ja zelfs kinderen
van publieke hoerenhuizen. En er is geen
jammerlijker schouwspel dan te zien, hoe
onze vadersen tot de meest gewrongen
redeneringen de toevlucht namen, om toch
de sicte vast te houden, dat sulc kinde-
ren als een „zaad des verbonds“, als „kin-
deren van gelovigen“ waren te beschouwen.

Nu hebben we nooit verheeld, dat we die
praktijk onzer vadersen afkeurden; voor een
niet gering deel is de inzinking en het ver-
val onzer Gereformeerde Kerken in de tweede
helft der 17e en in de 18e eeuw naar
ons oordeel aan die lakse dooppraktijk
te wijten. Maar hoe verkeerd deze praktijk
ook was, toch mag naar die verkeerde
praktijk niet het beginsel beoordeeld worden,
dat onze Gereformeerde Kerken in zake
den doop hebben beleden. Dat is de fout,
waartoe Dr. Kromsigt en de Confessioneelen
in de Herv. Kerk telkens vervallen. Zelf
levende in een Kerk, waarin de tucht niet
meer gehandhaafd wordt en het sacrament
van den doop op schrikkelijke wijze ont-
heiligd wordt, zoeken ze naar een middel
om hun conscientie te sussen, en daartoe
doen ze dan een beroep op de vroegere
Gereformeerde Kerken, die ook „alles doopen
wat in het doophuis binnengebracht werd.“
En natuurlijk valt het dan niet
moeilijk, met een uit zijn verband gerukt
citaat van Calvijn, de uitspraken van een
zoo zwak Gereformeerd theoloog als
Maresius of de besluiten van een paar par-
ticuliere Synodes den indruk te geven, alsof
onze Gereformeerde Kerken principieel het
standpunt hebben ingenomen, dat bij den
doop van een onderzocht naar 't geloof der
ouders geen sprake mocht zijn.

Tegen deze methode zelve nu moet pro-
test aangeteekend worden. Ze zondigt niet
alleen tegen de eerste beginselen der logica,
maar ze doet ook onzen vadersen onrecht
aan. Uit concessies aan de praktijk, uit-
zonderingen op den gestelden regel, kan en
mag geen beginsel worden afgeleid. Men
zou dan met evenveel recht de concessies
van onze Gereformeerde Kerken in zake de
bemoeing der Overheid met de predikants-
bemoeijing, het jus patronatus, de feestdagen

enz., als uitvloeisels van het Gereformeerde
beginsel kunnen beschouwen. Beginsel en
gedienstigheid der praktijk zijn twee.

Het duideljkst kan dit blijken, wanneer
men nagaat welke adviezen de kerk van
Genève en met name Calvijn over dit punt
gegeven heeft. Een man als Calvijn, die
de vader onzer Gereformeerde Kerken was,
verdient in deze zaken altijd het eerst ge-
hoord te worden, en zijn adviezen zijn dan
ook voor onze Gereformeerde kerken van
beslissenden invloed geweest.

Het klaarst en duideljkst is dit gevoelen
van de Kerk van Genève nu uitgedrukt in
het advies, waarheen de Synode van Emden
in 1571 onze Kerken verwees. Dat advies
luidt aldus:

Het beste ende aldersekerste is geen
kinderen tot den doop toe te laten of 't
ontfangen, dan van welken die Vaeders
lidmeten des lichaems der Kerken zijn,
ende voorwaar het is den Ordinaris Regule
diemen in deser saecken behoort te gebruiken;
nochtans om die te seer strengheit te
maetigen in deser saecken, soo moet men
altdit hierop acht nemen, dat Gods verbodte,
sich strecket tot in het duijste geslachte,
niet om alsoo overhoop allerlei kinderen die
men te doopen aubiedt 't ontfangen, onder het
decxmal dat die voorouders daer van, van
oover duijst jaeren geleden Christenen ge-
weest zijn, maar well om door goeden ende
behoorliken middel, tot der Kercken wederom
aen te nemen ende te voegen, 't gene dat
daervan verrembt is geweest; maar nu zijn
die middelen verscheiden ende menigerlijc, nae
dat die omstandigheden verscheiden ende me-
nigerlijc zijn: Want waer saecken dat Godt
zijn verfallen Kercken wederom beleeft op
te richten, ende dat die Ordinaris bedieninge
des doops (welke heden s' daeghs des vijandens
der waarheit misbrucken) wederom gestelt
werde in handen van den oprechten herderen,
al waere het schoon dat veele lieden noch
soo haest niet gereformiert oft bekeert ende
herboeren waeren, soo en soude men nochtans
sulcker lieden kinderen (dien der Kercken toe
koemen) vanden doop niet mogen afsluyten:
Want men en soude den seligen niet allene
te kort doen, maar ook die gemeenschap der
gelovigen, ende der beloften Gods. Derge-
lycke Andwoorde hebben wij aen die vanden
Rijcke van Schotland gedaen, als zij ons advijs
oover dese saecke begeert hebben. Item ter
plaetsen daer die Kercke onder den Griijce
schuyjlt oft afgescondert ende verborgen is:
Indien daer die ouderen der kinderen noch
sow swack ende bevreesd zijn, als dat sij hun tot
der gemeente niet en derven beuegen, Oft,
noch rouw, ende ongeschick zijnde hun niet
buigen en willen onder het jock Iesu Christi,
ende daer en tusschen nochtans eenige van
haere vrienden last ende macht geuen van haer
lijden kinders aen te bidden, om in allen
beoorlijkheit ende suijverheit gedoopt te worden,
sow en is daer geen oorsaecke noch redene die
verhindern mach die selve kinderkens aen-
noemen te wordene, behalen dat die Peters
ende Meters, oft die getuygisen des doops haer
verbinden in desen haeren Ampte ende plicht
hun seluen getrouweliken te quijten, oock
verseeckeren ende betoegen, dat sij van den
ouderen voors. volle last ende bewillige
bibben, van sulcx te doene, Want dat is
sijnen soo veele, Als ofte die Vaeders der voor-
seider Kinderen, haer vaeuelich Recht ende
Actie te bujten geueen ende oovergeuen han-
den in handen van den voors. Peteren ende
Meteren etc. Maar soo daer enich persoon is,
die vanden Evangelio gansch niet en weet,
ende daer in geheel onverstandich sij, soo en
widden wij sulcxes kindt ene niet raeden tot
den doop aennoemen te worden, sonde den
seluen personen te doen beuoelen eerst ende
voor all, dat hij gedoopten sal, dat sijn kindt
vanden Peters ende Meters 't zijner tijt sal
onderwesen ende geleert worden inde suijver
leeringhe des Evangelijens, ende dat hij door
sijne vaderlicke autoriteit oft vermoegen 't
selve kindt nu noch nimmermeer en sal dwin-
gen oft daer toe brengen, dattet wederomme
sal koemen ofte gebracht worden totte specta-
tulis ofte aengehoelicheden des Pausdoms,
mer dat hij den seluen kindt veel meer sal
wijghet geuen tho leuen nae die leeringhe des
Evangelijens, daer het linc onderwesen is.
Indien men in deser saecken den toon langer
gaue ende meer toe liete, soo soude 't an-
helic oft die vermetenheit te seere roghnen,
ende daer soude veele verwoestinge ende
grootte ongeschicktheit dijt volgen.

Gelijk men ziet, is dit advies het
constantste advies, dat de Kerk van Genève
aan alle vragende Kerken gaf. Reeds daarom
heeft dit advies zoo groote waarde. Het is
niet maar een oogenblikkelijke opwelling
van een of anderen theoloog, maar het is
de weloverwogen en rijpe vrucht van wat
de Gereformeerde theologen te Genève in
dit stuk hadden geoordeeld aan de Kerken
te moeten aanraden. Voorop staat hier het
beginsel, dat de Kerk het best in alle-
kerkerst handelt door alleen te doopen die
kinderen, wier ouders leden der Kerk zijn.
Dat is de „ordinaire regel“, waaraan de
Kerk in gewone omstandigheden zich te
houden heeft. Er kunnen buitengewone
omstandigheden zijn, waarin men bij de
toepassing van dien regel niet met al te
grootte strengheid te werk moet gaan;
maar dat zijn uitzonderingen, en de uitzon-
dering werpt den regel niet omver, maar
bevestigd dien. Volgens Dr. Kromsigt en de
zijnen zou de regel zijn: doop alle; volgens de
Kerk van Genève is de „ordinaire regel“, dat
men alleen doopt de kinderen, wier ouders
gelovigen zijn. Een kerk die zich aan deze
regel houdt, volgt den besten en sekersten
weg en onze kerken behooven zich waarlijk
niet te schamen, dat zij dit veilige pad weer
bewandelen.

In ons artikel van de vorige week bleven enkel
sintorende fouten staan. In kolom 4 regel 21 v.v. b.
moet voor „algemeen Synode“ natuurlijk „algeme-
ne genade“ gelezen worden.

Leestafel.

ENKA. (Mej. A. VAN DER VLIES). *Kat. ces
rechtinnig christen socialist zijn!* Bevestigend
beantwoord. Baarn, Hollands-Drukkerij 1907.

Dit boekje is No. 7 van Serie I der „Levens-
vragen“. Een brochurereeks voor allen, die in
den geeststrijd onzer dagen belang stellen.
ENKA, die het niet aan stijl ontbreekt en dat
ook in dit ha
met de apditi
of een rechti
bevestigend. H
wijze, waarop d
haar gedachte
te wenschen ov
Vele harer
grijpen en deze
Enka zelf en v
niet weinig bed
Dat komt er
onzer dagen o
en mee schrijve
van juiste begri
Wat is een
Ik zou, w
nis van de ker
het criterium
antwoorden: ee
met de beliden
Maar nu kon
Wij er ond
eigen beliden
scheiden „rech
Welk recht
het oof?
En nadere
overbodig gew
in volslagen on
Of een rouw
therische christ
lijst kan zijn, d
kerk lid is, mo
Erger nog is
Wat is een
Men kan, bi
zeggen, ieder
schapp en dan
individaal.
Ik zelf heb
Patrimonium ov
het gebruik va
zijn verdedigd
„Christen-social
t Was doo
kon 't nog even
k Bedoelde to
zin voor de ge
niet graag weer
na te doen.
En dat van
er mee ste
Wie toch het
zijn medemens
dan aan 'n mens
Maar vooral
verklaring wil b
in den geestes
optreden, voor
te bepalen, wat
Begaat men hi
dan wreekt zic
begrijpen.
Velen verstaat
een communist.
Een Reform
sal het met EN
want als recht
„communist“ zij
verwerpt hij de
rorrige mensche
die de Overhe
de Justitie oms
gemeenschap der
Nu is dit beg
Communistie
socialisme.
Maar omdat
altijd doorenda
den geestestrij
des te nauwekr
Het socialist
isme“ wil alle
arbeidsmiddelen,
wil daarbij so
verdeling van h
door den staat.
Als zodanig
houdkundig syste
Niet meer en
Maar, w
name de aanha
organisatie op
willing verwezen
democraten en h
Wie nu in om
wekt bij velen
die communiste
haspelen, de ge
moraat.
Aan een MAR
Aan 'n social
tische hervorm
bekende MARX
„meerwaardes
geschiedbescho
No geef ik
ruimer begrip is
Maar omdat
altijd doorenda
bij den geestes
se des te nauw
Wie nu ENK
merkt wel, dat
scherming neem
de Standaard v
bovendien, dat
wordt betoogd, v
democratie kan
de titel van ha
Mej. v. d. V
en waar nu de
Christen social
antwoord er bi
lijke zijde, ond
daar acht ik da
nietst bedenke
„De vraag re
brandende qua
„Maar eerting
de jaren sal zij
Deze uitlating
v. d. VLIES zelv
taak. Ik kan
Iemand, die een
opgelost heeft, v
mende jaeren, e
stuk zal worden.
Maar juist om
begrijpen niet
zijn omdat zij,
zoo groote apod
boekje zoo suig
„Levensvragen
ring sal stichten
Ik denk daa
andere boeken,
spreken, aan d
politieke vrom
bestaat om het
zance de kleur
te verbinden
democratie.
Ka niet alle